

Elek Tibor
Irodalom és nemzeti közösség
Napkút Kiadó, 2014

Irodalom és közösség

A Napkút Kiadó könyvajánlója

Elek Tibor esszégyűjteménye az ötvenegy éves szerző eddigi irodalomtörténeti, kritikai, esszéírói pályájának az irodalom és a nemzeti közösség összefüggésrendjéhez illeszkedő régebbi és új szövegeiből tudatosan megszerkesztett válogatás. Olyan összeállítás, amely nemcsak az elmúlt 20-25 év fontos irodalmi jelenségeit, folyamatait mutatja fel elemző, értelmező és értékelő módon, de a társadalom, a közélet, a politika aktuális kérdéseire is reflektál.

A három ciklus háromszor tizenhárom írása között ott találhatjuk a szerző olyan, a maguk idejében nagy érdeklődést kiváltó esszéit, mint például *Közép-Európa: a termékeny illúzió*, *Írópolitikások irodalma és politikája*, *Az irodalmi siker termé-szetrajza*, *Darabokra szaggatott magyar irodalom*, *a Magyar is, meg kultúra is* és olyan újabb írásait, mint például az *ÉS*-ben nemrég nagy vitát generáló *A létező magyar politikai költészetről*, majd az ennek eredményeit is összegző, a haza- és nemzetképzeteket a kortárs líránk-ban számba vevő *A költő hazája napjainkban* vagy a Korunk legutóbbi nemzet-

ankétjára írt *A nemzet közössége*. Közli a kötet a szerző Székely János és Gion Nándor monográfiája kutatási eredményeit összegező íróportréit, de egy olyan új, kötetben még publikálatlan íróportrét is, mint a Vári Fábián Lászlóról szóló és kötetekben eddig még meg nem jelent minieszéit is.

Elek számára magától értetődő irodalmunk egysége, egyetlen volta, több írásával is bizonyítja ezt, de a múltban és a jelenben is folyton szembesülni kényszerül a különböző szempontú, földrajzi tér, stílus, irányzat, ideológia, kánonok stb. szerinti megosztottságával. Fontos kohéziós erő az esszék között a szerző azon felismerhető törekvése is, hogy az irodalom, irodalmunk létezőmódjának egészét tartsa szem előtt, a történetileg változó helyzetekben.

A rendszerváltozás teremtette helyzetben elkerülhetlenné vált íróink számára is a múlttal való számvetés, a magyarság, a nemzet, a nemzeti önazonosság fogalmának újraértelmezése; a térség átalakulása, átrendeződése során szükségszerűen kerültek előtérbe ismét a közép-európaiság, a kisebbségi ma-

gyarság jövőjének, az irodalom, az értelmiség, az írástudók szerepének, felelősségének a múltat és a jelent összekötő kérdései. Különböző irányokból elindulva Elek Tibor is újra és újra szembe találja magát ezekkel a kérdésekkel. Nemcsak az első ciklus nagyesszéiben, mindjárt például a kötetnyitó, magát az esszé műfaját és népszerűségének okait körüljáró *Az esszé a történelmi jelen időben* című írásában, hanem a már említett nagy irodalomtörténeti portréiban vagy olyan alkotók kiemelkedő műveinek elemzése során, mint Esterházy Péter, Sütő András, Tózsér Árpád.

Elek Tibor empátiával, a történelmi, társadalmi, politikai körülményekről nem megfélemlítő, hanem megközelítő, közelít a magyar irodalomhoz, annak szereplőihöz, jelenségeihez, de kíméletlenül tárgyilagos és következetes esztétikai szigorral. Szakszerű elemzéseiben, értelmezéseiben felhasználja a legmodernebb irodalomelméleti iskolák tapasztalatait is, beszédmódja mégis közérthető, a kortárs irodalom iránt érdeklődők szélesebb körei számára is befogadható.